

4. МакКормак Э. Когнитивная теория метафоры / Э. МакКормак // Теория метафоры – М. : Прогресс, 1990. – С. 358–387.
5. Маругина Н.И. Когнитивный аспект перевода метафоры (на материале перевода повести М.А. Булгакова «Собачье сердце» и ее переводов на английский язык). / Н.И. Маругина // Язык и культура. – 2008. – №4. – С. 42–52.
6. Панколь К. Желтоглазые крокодилы / К. Панколь ; пер. Е. Брагинской– М., 2014. – 640 с.
7. Панколь К. Жовті очі крокодилів / К. Панколь – К. : Махаон, 2012. – 656 с.
8. Шикалов С.В. Способы перевода метафор в концепции Питера Ньюмарка. [Электронный ресурс] / С.В. Шикалов – Режим доступа: <http://www.thinkaloud.ru/science/shik-newmark.pdf>
9. Newmark P. A Textbook of Translation / P. Newmark – Harlow : Pearson Education Limited, 2008. – 292 p.
10. Pancel K. Les yeux jaunes des crocodiles / K. Pancel – Ed. Albin Michel, 2006. – 920 p.

REFERENCES

1. Voshina, O.E. (2003) Osobennosti perevoda individualno-avtorskoi metafory S.Moema, VESTNIK VGU, Seriya lingvistika i mezhkulturnaia kommunikatsiia, no. 2, pp. 60–65.
2. Gubernatorova, Ye.V. (2003) Metafora kak kompressirovannyi komponent perevoda: deiatel'nostnyi aspekt : Dis. ... kand. filol. nauk : 10.02.19, Barnaul.
3. Lakoff, G. and Johnson, M. (1990) Metafory, kotorymi my zhivem, Teoriia metafory, Moscow, Progress, pp. 387–416.
4. MakKormak, E. (1990) Kognitivnaia teoriia metafory, Teoriia metafory, Moscow, Progress, pp. 358–387.
5. Marugina, N.I. (2008) Kognitivnyi aspekt perevoda metafory (na materiale perevoda povesti M.A. Bulgakova «Sobachie serdtse» i iei perevodov na angliiskii yazyk), Yazyk i kultura, no. 4, pp. 42– 52.
6. Pankol, K. (2014) Zheltoglazye krokodily, transl. E. Braginskaia, Moscow, Russia.
7. Pankol, K. (2012) Zhovti ochi krokodyliv, transl. Yu. Kravets, Kyiv, Makhaon, Ukraine.
8. Shikalov, S.V. Sposoby perevoda metafor v kontseptsii Pitera Niumarka, available at: <http://www.thinkaloud.ru/science/shik-newmark.pdf>
9. Newmark, Peter. (2008) A Textbook of Translation, Harlow, Pearson Education Limited.
10. Pancel, K. (2006) Les yeux jaunes des crocodiles, Ed. Albin Michel.

УДК 811.11.'38

ПРИНЦИП ДОРЕЧНОСТІ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЇ У ПРОЦЕСІ СПІЛКУВАННЯ

Козлова О.С., к. філол. н., доцент

*Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна*

olgk@ukr.net

Стаття продовжує цикл публікацій автора з проблем виявлення конфліктогенного та неконфліктогенного характеру взаємодії максимум спілкування в англійському діалогічному мовленні, а також аналіз принципу доречності та ідентифікації.

Ключові слова: комунікативний процес, конфлікт, максимум спілкування, принцип ввічливості, принцип доречності, принцип ідентифікації.

ПРИНЦИП УМЕСТНОСТИ И ИДЕНТИФИКАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ОБЩЕНИЯ

Козлова О.С.

*Киевский университет имени Бориса Гринченко,
ул. Бульварно-Кудрявская, 18/2, г. Киев, Украина*

Статья продолжает цикл публикаций автора по проблемам выявления конфликтного и неконфликтного характера взаимодействия коммуникативных максим в английской диалогической речи, а также анализ принципа идентификации и уместности.

Ключевые слова: коммуникативный процесс, конфликт, максимы речевого общения, принцип вежливости, принцип уместности, принцип идентификации.

RELEVANCE AND IDENTIFICATION PRINCIPLE IN THE COMMUNICATIVE PROCESS

Kozlova O.S.

*Borys Grinchenko Kyiv University,
18/2 Bulvarno-Kudriavska Str, Kyiv, Ukraine*

The article continues the author's publications on the problem of revealing the conflictogenic and non-conflictogenic nature of the interaction of communicative maxims in English dialogic discourse and also the analysis of the identification and relevance principles.

Key words: communicative process, communicative maxims, conflict, conflict, the identification principle, the politeness principle, the relevance principle.

Актуальність статті полягає у спробі дослідження комунікативних принципів спілкування у поєднанні з менш дослідженими принципами доречності та ідентифікації.

Мета нашої розвідки полягає у дослідженні принципів доречності та ідентифікації, а також їх роль в англійському діалогічному мовленні.

Предметом дослідження є конфліктогенні прагмалінгвістичні характеристики різних видів порушень спілкування носіїв англійської мови, через які відбуваються порушення максим принципу спілкування.

Об'єктом – є принцип доречності та ідентифікації.

Матеріалом дослідження є англомовна художня література, а саме діалогічне мовлення.

Постановка завдання. Основним завданням нашого дослідження є виявлення та аналіз дотримання чи недотримання принципу Доречності та Ідентифікації учасниками під час ведення діалогу.

Наукові результати. Новим є те, що досліджується не зовсім дослідженні принципи спілкування, а також стратегії учасників діалогічного мовлення, які послуговуються ними задля подолання чи створення конфліктогенної ситуації.

Аналіз прагматичного контексту дає не тільки інформацію про умови, з урахуванням яких сприймається висловлювання, а й породжує сподівання відносно вірогідних цілей учасників мовленнєвої взаємодії та можливих комунікативних актів, що можуть бути здійснені в даній ситуації [1, с. 31], завдяки чому можна прослідкувати, як комунікант керується загальновідомими принципами спілкування, чи, навпаки, обходить заради запобігання конфліктності. Одним із чинників, що допомагає у спілкуванні, є принцип доречності. Він не гарантує успіху комунікації, а лише вказує на засади, на яких партнер по комунікації погоджується обговорювати надану йому інформацію [2, с. 8]. У першу чергу, розмова повинна бути доречною, а це означає, що співрозмовники мають спільну потребу в обговоренні теми, що місце та час діалогічного спілкування є доречними. Нехтування такими параметрами може призвести учасників до збоїв у комунікативному

процесі, а саме, до неконфліктогенного порушення максим принципу Ввічливості, наприклад:

'Where's the shark?' said one of the children, a fat boy of about thirteen.

'I thought we were going to see a shark.'

'Shut up,' said his father. Батько не бажає вступати в процес обговорення, хоча тема йому зрозуміла. Грубість відносно дитини надає ситуації більш негативного забарвлення і веде до ймовірного конфліктогенного загострення відносин:

'Where's this shark?'

'What shark?' said Brody. Інший співрозмовник не прояснює теми розмови, і ставить доречне запитання-жарт, тим самим намагаючись виправити попереднє непорозуміння з батьком:

'The shark that killed all those people' (P. Nobes, p. 70).

Серед всіх стратегій подолання можливого конфлікту є гумор. Учасники діалогічного мовлення намагаються винайти різні різновиди цієї стратегії щоб досягнути навмисних гумористичних ефектів у спілкуванні задля досягнення своєї комунікативної мети. При чому слід зауважити, що гумор може бути як рятівним так і дратуючим, конфліктогенним [4]. Таким чином важливо для мовців обрати відповідні стратегії гумору, щоб досягнути цілей у процесі інтеракції, і при цьому пам'ятати про принцип *доречності*.

Слід зазначити ще один принцип – принцип *ідентифікації*, що полягає у визначенні інтенціональної спрямованості синтаксично та семантично ідентичних висловлювань за рахунок відповідного інтонаційного оформлення [3, с. 11]. Людина в потоці мовлення розрізняє питальні, заперечні, наказові і окличні та різні види мовленнєвих актів, і вони втілюються саме в діалогічному мовленні. Діалог – це поєднання різноманітних типів висловлювань задля досягнення особистісної комунікативної мети (отримання/надання нової інформації, підтвердження та перевірка фактів, зміни емоційного стану, розгортання конфліктної суперечки чи її гасіння). У ньому комуніканти свідомо або підсвідомо, по черзі, надають один одному можливість висловити особисті припущення, докази тощо. В основному це відбувається шляхом чергування питань і відповідей. Непорозуміння виникають у разі порушення інтонаційного ряду (відповідь на запитання запитанням, ігнорування квеситива, перформатива, тощо), наприклад:

'Are you lunching anywhere?'

'I was. I won't. Come on. I say, you are lame. Not wounded already?' Відповідь на чітке запитання надана не точно. Використання відповідного квеситива змусило співрозмовника також вдатися до подальшого неінформативного, заплутаного комунікативного ходу:

'No. Believe it or not, I've been playing football with a waste-proper basket.' *'Not true?'* *'Literally'* (E. Waugh, p. 77).

У прикладі немає конфліктного з'ясування стосунків, але у комунікантів ідентифікація висловлювань відбувається з незначними ускладненнями через недотримання учасниками логічного та інтонаційного завершення висловлювання, а також намагання підтвердити правдивість фактів одного з учасників. Максима *якості* інформації перебуває під загрозою, і саме від мовця залежить, яким чином її найкраще представити співрозмовнику.

Наступний приклад показує реакцію на констатив, який добре відомий учасникам, і доповнюється такою ж відомою інформацією:

Fiona: I don't smoke.

Morag: Of course you don't smoke. Live and let live. I've always said that. I hold to that. You have men and I say nothing though I'd like it if you'd talk to me. For years I held down a good job.

Fiona: I know you did.

Morag: I'm not a stupid woman.

Fiona: I never said (S. Macdonald, p. 80).

Таке обтяжування відомою інформацією змусило одну із співрозмовниць відчутти себе некомфортно і висловити неприємне припущення щодо самої себе, що є прямим порушенням максими схвалення. Розмова вже набуває негативного відтінку у разі застосування квеситива на квеситив, і тоді діалог нагадує байдужий словесний поєдинок, просто обмін репліками, наприклад:

Clerk: Were you employed during those two days?

Chrissie: Who, me?

Clerk: Look, have you get a job, Mr Todd.

Chrissie: Oh, yeah, I just come here for the company and the pleasant surroundings.

Clerk: [Patiently, and not without sympathy] You haven't answered the question.

Chrissie: [Looking away] I haven't worked in over a year.

Clerk: Right, Mr Todd, that's all. (A. Bleasdale, p. 28).

Клерк, роздратований такою тактикою, вимагає прямим запитанням логічної, прямої відповіді. Максима кількості інформації порушується не достатнім обсягом фактів, що породжує вербальну байдужість із підсиленням жестикуляції.

Аналіз дотримання чи недотримання принципів доречності та ідентифікації, представлених у діалогічному мовленні художньої англомовної літератури, показав, що отримання цих принципів робить діалог логічним та зрозумілим, а їх недотримання не веде до значних збоїв у процесі комунікативної взаємодії і лише вповільнює спілкування.

Подальші наукові розвідки з даної проблематики можуть бути спрямованими на виявлення та аналіз менш досліджених комунікативних принципів, тактик та стратегій, а також поведінки учасників діалогічного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ван Дейк Т. А. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А. Ван Дейк; [пер. с англ. / сост. В. В. Петрова; под ред. В. И. Герасимова]. – М.: Прогресс, 1998. – 321 с.
2. Минкин Л. М. Номинация и референция в высказывании / Л. М. Минкин // Вісник Харківського державного університету імені В. Н. Каразіна. – Х., 2005. – № 667. – С. 3–112.
3. Солощук Л.В. Комунікативно-значущі просодичні жести в англомовному діалогічному дискурсі / Л.В.Солощук // Вісник Харківського державного університету імені В.Н. Каразіна. – 2005. – № 667. – С. 10–14.
4. Dyah Rochmawati. Violations of Grice's Cooperative Principles as Humorous Strategies in Short Joke Texts [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ikippgrimadiun.ac.id/ejournal/sites/default/files/Dyah%20Rochmawati.pdf>

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Bleasdale A. Boys from the Blackstuff. – L.: Stanly Thornes Publishers Ltd, 1990. – 281 p.

2. Macdonald S. When I Was a Girl, I Used to Scream and Shout... – L.: Faber and Faber Limited, 1995. – 63 p.
3. Nobes P. Jaws. – Leckhampton: Stanley Thornes (Publishers) Ltd, 1991. – 128 p.
4. Waugh E. Decline and Fall. – L.: David Campell Publishers Ltd, 1993. – 256 p.

REFERENCES

1. Van Deyk, T. A. (1998) Yazyk. Poznanie. Kommunikatsiya, Moskva, Progress.
2. Minkin, L. M. Nominatsiya i referentsiya v vyiskazyivanii (2005), Visnik Harkivskogo derzhavnogo universitetu imeni V. N. Karazina, Kharkov, no. 667, pp. 3–112.
3. Soloshhuk, L.V. (2005) Komunikatyvno-znachushhi prosodychni zhesty v angломовnomu dialogichnomu dyskursi, Visnik Harkivskogo derzhavnogo universitetu imeni V. N. Karazina, Kharkov, no. 667, pp. 10–14.
4. Rochmawati, D. Violations of Grice's Cooperative Principles as Humorous Stratagies in Short Joke Texts, <http://ikippgrimiadiun.ac.id/ejournal/sites/default/files/Dyah%20Rochmawati.pdf>

LIST OF ILLUSTRATIVE REFERENCES

1. Bleasdale, A. (1990) Boys from the Blackstuff, London, Stanly Thornes Publishers Ltd.
2. Macdonald, S. (1995) When I Was a Girl, I Used to Scream and Shout..., London, Faber and Faber Limited.
3. Nobes, P. (1991) Jaws, Leckhampton: Stanley Thornes (Publishers) Ltd.
4. Waugh, E. (1993) Decline and Fall, London, David Campell Publishers Ltd.